WWF Ελλάς
Λεμπέση 21
117 43 Αθήνα

Τηλ: 210 3314893
Φαξ: 210 3247578
Email: e.korakaki@wwf.gr
www.wwf.gr

Αθήνα, 12 Ιουνίου 2015

Αρ. πρωτ. 66

Προς: Αναπληρωτή Υπουργό Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Ιωάννη Τσιρώνη

Κοινοποίηση: **1)** Αναπληρωτή Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, κ. Ιωάννη Πανούση
2) Γενική Γραμματέα Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κα Χριστίνα Μπαριτάκη
3) Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, κ. Αναστάσιο Μαυρόπουλο

Θέμα: «Προτάσεις για θέματα βελτίωσης του συστήματος δασοπροστασίας»

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Το σύστημα δασοπροστασίας της χώρας μας παρουσιάζεται εξαιρετικά αδύναμο σε σειρά πεδίων που αφορούν μεταξύ άλλων τη νομική θωράκιση των δασών, τη λειτουργία των αρμόδιων υπηρεσιών, τη διαθέσιμη τεχνογνωσία, την εισδοχή προτεραιοτήτων σχετικών με τη βιοποικιλότητα, κοκ. Ειδικότερα, εντοπίζονται σημαντικά ζητήματα σε ότι αφορά την αναδιάρθρωση και ενδυνάμωση της Δασικής Υπηρεσίας, την νομική θωράκιση των δασών, τη συνύφανση της δασικής διαχείρισης και των πολιτικών προστασίας της βιοποικιλότητας και αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών και την ένταξη της δασοπροστασίας στο ευρύτερο εθνικό σύστημα προστασίας του περιβάλλοντος και χωροταξικού σχεδιασμού.

Μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007, το WWF Ελλάς μέσω συγκεκριμένων δράσεων και σειράς προτάσεων που έχει καταθέσει στο δημόσιο διάλογο προσπαθεί να συμβάλει προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης του συστήματος δασοπροστασίας. Η βασικότερη πρόταση προς αυτήν την κατεύθυνση ήταν αυτή που διατυπώθηκε τον Μάιο του 2008: «Ένα Βιώσιμο Μέλλον για τα Δάση της Ελλάδας», στην οποία περιγράφεται ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο εθνικό σύστημα δασοπροστασίας, ενώ τον Ιούνιο του 2010 δόθηκε στη δημοσιότητα η έκθεση «Το αβέβαιο μέλλον των δασών», στην οποία γίνεται μνεία για την κατάσταση των ελληνικών δασών την τελευταία 20ετία και για τα πιο σημαντικά προβλήματα υποβάθμισης τους. Παράλληλα, αναγνωρίζοντας τη σημαντική συμμετοχή των πολιτών στην προστασία του δασικού μας πλούτου, τον Ιούνιο του 2009, το WWF Ελλάς κατέθεσε πρόταση για την ουσιαστική συμμετοχή των εθελοντών στην προστασία των δασών. Επίσης, το WWF Ελλάς συνέβαλε, με συγκεκριμένες δράσεις, στην ενημέρωση του κοινού (υλικό για ενήλικες και εκπαιδευτικό υλικό για μαθητές), στην ενίσχυση εθελοντικών ομάδων δασοπροστασίας και στην ανάλυση των δασικών πυρκαγιών. Το παραπάνω υλικό είναι διαθέσιμο και στην ιστοσελίδα www.wwf.gr/forests.

Πρόεδρος Δ.Σ.: Γιώργος Βλάχος
Αντιπρόεδρος Δ.Σ: Αναστάσης Λεβέντης
Γεν. Διευθυντής: Δημήτρης Καραβέλλας

Καταχωρημένο ως: Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση, WWF-World Wide Fund for Nature, WWF-Fondo Mondiale per la Natura WWF-Fondo Mundial para la Naturaleza, WWF-Fonds Mondial pour la Nature WWF-Welt Natur Fonds. Επίσης γνωστό και ως World Wildlife Fund

Σήμερα και με αφορμή την νέα αντιπυρική περίοδο διαπιστώνουμε ότι πολλές από τις προτάσεις που έχουμε καταθέσει στο παρελθόν, παραμένουν πρακτικά ανεφάρμοστες και οι χρόνιες αδυναμίες και ελλείψεις του συστήματος δασοπροστασίας μεγεθύνονται, λόγω και της οικονομικής κρίσης. Επιπλέον, το βάρος εξακολουθεί να δίνεται στην καταστολή των δασικών πυρκαγιών και όχι στην πρόληψη.

Κάποια από τα προτεινόμενα μέτρα δεν άπτονται αποκλειστικά των αρμοδιοτήτων σας, αλλά θα πρέπει να εξεταστούν σε συνεργασία και με άλλα υπουργεία, λόγω συναρμοδιότητας ή λόγω άμεσης συσχέτισης τους. Τα προληπτικά μέτρα επηρεάζουν θετικά τις δραστηριότητες καταστολής και φυσικά εξυπηρετούν τον κοινό σκοπό όλων μας που είναι η μείωση των περιστατικών δασικών πυρκαγιών και των επιπτώσεων τους στο φυσικό μας περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία.

Παρακάτω, περιγράφονται συνοπτικά οι προτάσεις του WWF Ελλάς σχετικά με τα ζητήματα πρόληψης και καταστολής δασικών πυρκαγιών. Στις προτάσεις αυτές περιγράφονται και δράσεις που δεν ενέχουν μεγάλο οικονομικό κόστος και επισημαίνουν ενέργειες που μπορούν να γίνουν ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα του μηχανισμού. Οι συνοπτικές αναφορές που ακολουθούν δεν υποκαθιστούν τις προτάσεις που έχει καταθέσει το WWF Ελλάς στο παρελθόν, αλλά έχουν ως στόχο να αναδείξουν το περιεχόμενό τους και να βοηθήσουν στην κατά προτεραιότητα δρομολόγηση των πλέον αναγκαίων αλλαγών.

Αναγκαίες οριζόντιες παρεμβάσεις

Οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν ένα μείζον οικολογικό ζήτημα κυρίως στο μέτρο όπου δεν περιφρουρούνται επαρκώς οι υπάρχουσες χρήσεις της γης και όπου άρα οι καμένες εκτάσεις παραμένουν ευάλωτες προς πιέσεις μετατροπής της χρήσης τους και υποσκάπτεται η δυνατότητα αποκατάστασης της οικολογικής ισορροπίας. Όλα τα γνωστά οριζόντια μέτρα που αφορούν στη νομική θωράκιση των δασών, είναι σχετικά και προς το ζήτημα των πυρκαγιών. Μεταξύ αυτών, άμεσης προτεραιότητας θεωρούνται τα ακόλουθα:

- Άμεση **επανεκκίνηση της διαδικασίας κατάρτισης και κύρωσης των δασικών χαρτών και σύνταξης δασολογίου,** με προτεραιότητα σε περιοχές της χώρας που αντιμετωπίζουν διαρκώς προβλήματα δασικών πυρκαγιών. Η ύπαρξη δασικών χαρτών θα αποτελέσει ένα σοβαρό ανάχωμα στην αλλαγή χρήσεων γης μέσω κακόβουλων εμπρησμών. Επίσης, είναι επιτακτική η ανάγκη η Δασική Υπηρεσία να απεμπλακεί από την γραφειοκρατία που προκαλεί η απουσία δασικών χαρτών και να ασχοληθεί με τον πυρήνα των προβλημάτων διαχείρισης και προστασίας των φυσικών εκτάσεων της Χώρας.
- Ανανέωση των **προδιαγραφών των δασικών διαχειριστικών σχεδίων**, διαδικασία για την οποία υπάρχουν ήδη κατατεθειμένες εισηγήσεις από Φορείς, όπως το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών του ΕΛΓΟ Δήμητρα, η υιοθέτηση των οποίων φαίνεται να αντιμετωπίζει σημαντικά προσκόμματα. Στις προδιαγραφές της δασικής διαχείρισης είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη ο πολυλειτουργικός ρόλος των δασικών οικοσυστημάτων, αλλά και να ενσωματωθούν μέτρα σχετικά με την προσαρμογή τους στην κλιματική αλλαγή. Επίσης, η επανεκκίνηση της δασοπονίας και της αειφορικής δασικής διαχείρισης θα λύσει, μεταξύ άλλων, τα μεγάλα προβλήματα συσσώρευσης δασικής καύσιμης ύλης που συμβάλει στην μεγέθυνση του φαινομένου των πυρκαγιών.
- **Καθετοποίηση δασικής υπηρεσίας** με την εκ νέου απευθείας υπαγωγή των κατά τόπους Δ/νσεων Δασών και δασαρχείων στην κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου και **λειτουργική αναδιοργάνωση και ενίσχυση της δασικής υπηρεσίας**.

- **Σύσφιξη των σχέσεων συνεργασίας** μεταξύ ΠΣ, Δασικής Υπηρεσίας, ΓΓΠΠ και ΟΤΑ, μέσα από την τακτική συνεργασία για την προκατασταλτική προετοιμασία και τη διοργάνωση κοινών ασκήσεων και σεναρίων.
- Κινητοποίηση του ΠΣ, της Δασικής Υπηρεσίας και της ΓΓΠΠ στο επίπεδο της **ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** των πολιτών, ειδικά στην περιφέρεια. Είναι πλέον επιτακτική η ανάγκη μιας διαρκούς και κοινής ενημερωτικής εκστρατείας για τις δασικές πυρκαγιές που να αφορά το σύνολο του πληθυσμού, καθώς το πρόβλημα είναι σε μεγάλο ποσοστό ανθρωπογενές, με την **αμέλεια** να παραμένει η κύρια διαπιστωμένη αιτία έναρξης δασικών πυρκαγιών.

Παρεμβάσεις στο επίπεδο πρόληψης και προκαταστολής

- Ενίσχυση του **προσωπικού της Δασικής Υπηρεσίας** και **των πόρων** που διατίθενται σε αυτή για έργα διαχείρισης και πρόληψης πυρκαγιών.
- Ενδυνάμωση των **μέσων** που έχει στη διάθεσή της η Δασική Υπηρεσία, με την προμήθεια σύγχρονων τεχνολογικών συστημάτων επόπτευσης (ΓΠΣ, Τηλεπισκόπηση) και σταδιακή ανανέωση του εξοπλισμού μετακίνησης και καταγραφών στο πεδίο.
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας στην **κατανομή των πόρων της ΓΓΠΠ προς τους ΟΤΑ** στη βάση ενός συστήματος σχεδιασμού των αναγκαίων έργων πρόληψης του οποίου θα επιστατεί από κοινού το ΠΣ και η Δασική Υπηρεσία. Υποχρεωτική υποβολή σχετικών αναφορών πεπραγμένων από τους ΟΤΑ και δημοσιοποίηση όλων των σχετικών στοιχείων. Η χρηματοδότηση των ΟΤΑ θα μπορούσε να συνδεθεί με έργα και δράσεις που περιλαμβάνονται μόνο σε εγκεκριμένα σχέδια πυροπροστασίας. Επίσης, είναι αναγκαία η έγκαιρη διάθεση των απαραίτητων κονδυλίων στις Δασικές Υπηρεσίες για την συντήρηση και σήμανση του δασικού οδικού δικτύου, καθώς κάθε χρόνο παρατηρούνται σημαντικές καθυστερήσεις.
- **Κοινά σχέδια πρόληψης-πυροπροστασίας** για δασικές πυρκαγιές. Κάθε φορέας διαθέτει (όποτε συμβαίνει αυτό) τα δικά του σχέδια πυροπροστασίας, καθώς δεν υπάρχουν ενιαία πρότυπα και δεν έχει οργανωθεί το σύστημα συντονισμού με τέτοιο τρόπο ώστε ΠΣ, Δασική Υπηρεσία και ΟΤΑ να έχουν ένα ενιαίο σχέδιο πρόληψης και καταστολής, και να μιλούν την ίδια γλώσσα με σκοπό να επιτυγχάνεται ο καλύτερος δυνατός συντονισμός.
- **Διερεύνηση των αιτιών των πυρκαγιών και ανάλυση των σχετικών δεδομένων**, σε κλίμακα Περιφερειακής Ενότητας. Όπως έχει δείξει η ανάλυση δασικών πυρκαγιών που πραγματοποίησε το WWF Ελλάς και το Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων (www.oikoskopio.gr/pyroskopio), οι αιτίες των δασικών πυρκαγιών μπορεί να διαφέρουν αισθητά σε τοπικό επίπεδο και υπάρχει ανάγκη ανάληψης ανάλογων επιχειρησιακών και διοικητικών μέτρων. Επίσης, η επεξεργασία των δεδομένων συμβάλει στην ορθολογικότερη κατανομή δυνάμεων και πόρων όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Παρεμβάσεις σε επίπεδο καταστολής

- **Εφαρμογή ενιαίου συστήματος συντονισμού**, το οποίο θα υπάγεται στο ΠΣ με σαφείς αρμοδιότητες αλλά και κανόνες εμπλοκής όλων των σχετικών φορέων. Για παράδειγμα, η Δασική Υπηρεσία που έχει γνώση του χώρου και της βλάστησης σε περιπτώσεις δασικών πυρκαγιών δεν υποχρεούται να συμμετέχει, βάσει συγκεκριμένου σχεδιασμού και αρμοδιοτήτων, ως επικουρικό όργανο στην καταστολή. Η γνώση του χώρου, ειδικά

σε περιπτώσεις μεταφοράς δυνάμεων από άλλες περιοχές, παραμένει και θα παραμείνει μια από τις βασικότερες αδυναμίες του ΠΣ.

Παρά κάποιες τις κάποιες θετικές εξελίξεις που έχουν υπάρξει τα τελευταία χρόνια όπως η έναρξη σύνταξης των δασικών χαρτών και η ενίσχυση της Δασικής Υπηρεσίας με την ενσωμάτωση της αγροφυλακής σε αυτή, έχουν υπάρξει πολλές δυσάρεστες εξελίξεις οι οποίες αφορούν στην τροποποίηση της δασικής νομοθεσίας. Με τους πρόσφατους νόμους (ν.4280/14 & ν. 4315/14) που τροποποιούν δασικές διατάξεις, αυξάνονται οι επεμβάσεις στα δασικά οικοσυστήματα και δίνεται η δυνατότητα άρσης του αναδασωτέου χαρακτήρα δασών και δασικών εκτάσεων, όταν παράλληλα η Δασική Υπηρεσία, παραμένει υποστελεχωμένη, χωρίς τους απαραίτητους πόρους για την ουσιαστική προστασία και επιτήρηση του φυσικού μας πλούτου. Δυστυχώς, εγείρονται έντονες ανησυχίες ότι ο συνδυασμός των παραπάνω ενδέχεται αποτελέσει κίνητρο για πυρκαγιές.

Θεωρούμε ότι πολλά εκκρεμή προβλήματα μπορούν να επιλυθούν, χωρίς αναγκαστικά μεγάλο κόστος.

Το WWF Ελλάς παραμένει στη διάθεσή σας, για να συμβάλει στην αντιμετώπιση του φαινομένου των δασικών πυρκαγιών, το οποίο αποτελεί ακόμα και σήμερα μία από τις κύριες απειλές για τα ελληνικά δασικά οικοσυστήματα.

Με τιμή,

Κωνσταντίνος Λιαρίκος

Επικεφαλής Περιβαλλοντικού Προγράμματος

WWF Ελλάς